

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของเขตการศึกษา 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของเขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 6, 7 จังหวัด โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง 123 โรงเรียน โดยผู้บริหาร 189 คน ครู 375 คน รวมเป็นกลุ่มประชากรทั้งสิ้น 564 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 6 เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียน จำนวน 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วยแบบตรวจสอบ (Check list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเนื้อหาของแบบสำรวจออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ซึ่งเป็นแบบสำรวจแบบตรวจสอบ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสำรวจที่มีต่อลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นแบบสำรวจเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูล ประมาณ 30 วัน ผลปรากฏว่า แบบสำรวจที่ได้จัดส่งให้ประชากรตอบจำนวนทั้งสิ้น 564 ฉบับ ผู้วิจัยได้รับ

คืนมา 491 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.05 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นของผู้บริหาร 164 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.77 และของครู 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.20 ในจำนวนนี้เป็นแบบสำรวจที่เสียจำนวน 35 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 7.12 ของแบบสำรวจที่ได้รับคืนมา คงเหลือใช้แบบสำรวจที่ใช้ในการวิจัยจริง 456 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.85 ของแบบสำรวจที่ส่งไปทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละในส่วนที่เป็นข้อมูล เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อลักษณะความเป็นผลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกในแต่ละกิจกรรมในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อลักษณะความเป็นผลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียนได้ใช้ค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของประชากรทั้งสองกลุ่ม ในการคำนวณค่าสถิติได้ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ณ สถาบันบริการคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพ สรุปได้ดังนี้

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามแยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 68.77 เป็นครู 327 คน คิดเป็นร้อยละ 87.20

1.2 สถานการณ์เข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนของกลุ่มประชากรพบว่า กลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนเคยได้เข้าร่วมการประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 84.15 ไม่เคยเข้าร่วมการประชุมอบรม 26 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 ส่วนกลุ่มประชากรที่เป็นครูพบว่า เคยเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 78.28 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมอบรมจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 21.72

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่า ทั้งผู้บริหารและครูเคยเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนรวม 394 คน คิดเป็นร้อยละ 80.24 ไม่เคยเข้าร่วมการอบรม 97 คน คิดเป็นร้อยละ 19.76 เป็นที่น่าสังเกตว่าในกลุ่มประชากรที่

เป็นครูมีจำนวนผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 21.72

1.3 เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในปีการศึกษา 2526 พบว่า โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างได้จัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ทุกโรงเรียนที่ตอบแบบสำรวจ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วน กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร และกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจัดถึงร้อยละ 99.38 ของกลุ่มตัวอย่าง กิจกรรมศาสนา โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างจัดขึ้นเป็นร้อยละ 99.18 ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ก็จัดในอันดับรองลงไป และกิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง จัดน้อยที่สุดคือร้อยละ 63.74 เท่านั้น เป็นที่น่าสังเกตว่ากิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งจัดทุก ๆ โรงเรียนนั้น ครั้งหนึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ถือ เป็นกิจกรรมบังคับที่โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องจัดขึ้น เมื่อได้มีการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนใน โรงเรียนใหม่ แต่โรงเรียนก็ยังถือว่าเป็นกิจกรรมที่จะต้องจัดเหมือนที่เคยปฏิบัติมา

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับลักษณะ ความเป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อ พิจารณาในแต่ละลักษณะความเป็นพลเมืองดีสรุปได้ดังนี้ คือ

2.1 ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านความรับผิดชอบเกิดจากการจัดกิจกรรม ต่อไปในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรม ศาสนา กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.2 ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านความซื่อสัตย์เกิดจากการจัดกิจกรรม ต่อไปในระดับมากคือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรม ศาสนา กิจกรรมการใช้ห้องสมุด ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.3 ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านการรักษาระเบียบวินัย เกิดจากกิจกรรม ต่อไปในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมการใช้ห้องสมุด ส่วนกิจกรรม อื่นเกิดในระดับน้อย

2.4 ลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านการมีสติสัมปชัญญะ เกิดจากการจัด

กิจกรรมต่อไปในระดับมาก คือ กิจกรรมรถลูกล้อ ยุกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์
กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ส่วนกิจกรรมอื่นเกิดในระดับน้อย

2.5 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความละเอียดและความเกรงกลัวต่อ
การประทุษณิษ เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปในระดับมาก คือ กิจกรรมรถลูกล้อ ยุกาชาด
เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ส่วนกิจกรรม
อื่นเกิดในระดับน้อย

2.6 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความขยันหมั่นเพียร เกิดจากการจัด
กิจกรรมต่อไปในระดับมาก คือ กิจกรรมรถลูกล้อ ยุกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์
กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด และ
กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่นเกิดในระดับน้อย

2.7 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านการประหยัด เกิดจากการจัดกิจกรรม
ต่อไปในระดับมาก คือ กิจกรรมรถลูกล้อ ยุกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรม
ศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรม
ส่งเสริมการใช้สินค้าไทย ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.8 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในการมีน้ำใจเป็นนักกีฬา เกิดจาก
การจัดกิจกรรมต่อไปในระดับมาก คือ กิจกรรมรถลูกล้อ ยุกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญ
ประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ
ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.9 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความกล้าหาญและอดทน เกิดจากการ
จัดกิจกรรมต่อไปในระดับมากคือ กิจกรรมรถลูกล้อ ยุกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์
กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ และกิจกรรมนันทนาการ ส่วน
กิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.10 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านการไม่หาความรู้และความจริง เกิด
จากการจัดกิจกรรมต่อไปในระดับมาก คือ กิจกรรมรถลูกล้อ ยุกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญ
ประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมทัศนศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ใน
หลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.11 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านการมีค่านิยมที่ถูกต้อง เกิดจากการ
จัดกิจกรรมต่อไปในระดับมาก คือ กิจกรรมรถลูกล้อ ยุกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประ
โยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและ

และสหกรณ์ กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.12 ลักษณะความเป็นผลเมืองคีตάνการประกอบอาชีพสุจริต เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.13 ลักษณะความเป็นผลเมืองคีตάνความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.14 ลักษณะความเป็นผลเมืองคีตάνความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นเกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร

2.15 ลักษณะความเป็นผลเมืองคีตάνการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมากคือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่นเกิดในระดับน้อย

2.16 ลักษณะความเป็นผลเมืองคีตάνการวางแผนในการทำงาน เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร

2.17 ลักษณะความเป็นผลเมืองคีตάνการมีสุขภาพจิตดี เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมนันทนาการ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิด

ในระดับน้อย

2.18 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านการรักษาความสะอาด เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อชุมชน โยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.19 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านการพึ่งตนเอง เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อชุมชน กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.20 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านการมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมากคือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อชุมชน โยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่นเกิดในระดับน้อย

2.21 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความสามัคคี เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อชุมชน กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมทัศนศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่นเกิดในระดับน้อย

2.22 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านมีความเสียสละและเห็นแก่ส่วนรวม เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ระดับสูงคือ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อชุมชน กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนันทนาการ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.23 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อชุมชน

กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.24 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความเมตตาากรุณา เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.25 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความกตัญญูกตเวที เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.26 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความเป็นสุภาพชน เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมการใช้ห้องสมุด ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.27 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความยุติธรรม เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.28 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านความมีเหตุผล เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมากคือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.29 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านยอมรับการเปลี่ยนแปลงและรู้จักปรับตัว เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร

2.30 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร

ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.31 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่จากด้านการต่อต้านและไม่ลงสิ่งเสพติด เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมพัฒนาการ และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.32 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ด้านรู้จักและสงวนรักษาสาธารณสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย กิจกรรมทัศนศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.33 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ด้านการเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.34 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ด้านการตระหนัก สนใจและมีส่วนร่วมทางการเมือง เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมาก คือ กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ เกิดในระดับน้อย

2.35 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ด้านการมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เกิดจากการจัดกิจกรรมต่อไปนี้ในระดับมากทุก ๆ กิจกรรม (ทั้ง 10 กิจกรรม)

2.36 ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ด้านมีความภูมิใจในความเป็นไทย เกิดจากการจัดกิจกรรมในระดับมากทุก ๆ กิจกรรม (ทั้ง 10 กิจกรรม)

โดยสรุปจะพบว่า ถ้าพิจารณาลักษณะความเป็นพลเมืองทีในแต่ละด้านทั้ง 36 ด้านแล้ว จะเห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า ลักษณะความเป็นพลเมืองที่ด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการมีความภูมิใจในความเป็นไทยนั้น สามารถจะเกิดในระดับมากได้ในทุก ๆ กิจกรรม (ทั้ง 10 กิจกรรม) ส่วนลักษณะความเป็นพลเมืองที่ด้านการตระหนัก สนใจ และมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น

สามารถจะเกิดในระดับมากได้เพียงกิจกรรมเดียวคือ กิจกรรมลู่เลื่อน บุกกาชาด เนตรนารี
 ผู้บำเพ็ญประโยชน์ เท่านั้น ส่วนลักษณะความเป็นพลเมืองดีบ้านอื่น ๆ นั้นก็สามารถที่จะเกิด
 ในระดับมากได้ในหลาย ๆ กิจกรรม และเป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี
 ทั้ง 36 ด้าน ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า เกิดในระดับมากได้ในกิจกรรมลู่เลื่อน บุกกาชาด
 เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับลักษณะ
 ความเป็นพลเมืองดี จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม สรุปได้ดังนี้ คือ

3.1 กิจกรรมลู่เลื่อน บุกกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็น
 กิจกรรมที่ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในทุก ๆ
 ด้าน ทั้ง 36 ด้าน ในระดับมากโดยเฉพาะเกี่ยวกับด้านความรับผิดชอบ ความกล้าหาญ
 อดทน ความละเอียดและเกรงกลัวต่อการประทุษร้าย ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา
 พระมหากษัตริย์ และความสามัคคี

3.2 กิจกรรมศาสนา เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารและครูเห็นว่า จะก่อให้เกิด
 ลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในด้านความเมตตากรุณา
 ความกตัญญูกตเวที ความละเอียดและเกรงกลัวต่อการประทุษร้าย ความจงรักภักดีต่อชาติ
 ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความซื่อสัตย์ และการมีสติสัมปชัญญะ

3.3 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า
 จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีเป็นส่วนใหญ่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านความ
 ภาคภูมิใจในความเป็นไทย ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การมีค่านิยม
 ที่ถูกต้อง การเป็นสุภาพชน และความกตัญญูกตเวที

เป็นที่น่าสังเกตว่าทั้งผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าทั้ง 3 กิจกรรมที่กล่าวมา
 จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3.4 กิจกรรมส่งเสริมการ เกษตรและสหกรณ์ ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า
 จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีเป็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการเป็นผู้
 ผลิตและผู้บริโภคที่ดี การประกอบอาชีพสุจริต การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความขยัน
 หมั่นเพียร และการรู้จักการวางแผนในการทำงาน

3.5 กิจกรรมการใช้ห้องสมุด ผู้บริหารโรงเรียนและครู เห็นว่าจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับมากเพียง 19 ลักษณะ โดยเฉพาะในด้านการไต่หาความรู้และความจริง การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความรับผิดชอบ การรักษาระเบียบวินัย และความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนคุณลักษณะในด้านอื่นอีก 17 ด้านเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

3.6 กิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย ซึ่งพบว่าโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างจัดกิจกรรมนี้น้อย ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า จะก่อให้เกิดความเป็นพลเมืองดีในระดับมากเพียง 7 ด้านเท่านั้น คือ ด้านความภูมิใจในความเป็นไทย การมีค่านิยมที่ถูกต้อง การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี การมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการประหยัด ส่วนความเป็นพลเมืองดีด้านอื่น ๆ ผู้บริหารและครูเห็นว่าจะเกิดอยู่ในระดับน้อย

3.7 กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับมากเพียง 6 ด้านเท่านั้น โดยเฉพาะการรู้จักใช้และรักษาสาธารณสมบัติ ความภูมิใจในความเป็นไทยและการรักษาความสะอาด การมีความเสียสละและเห็นแก่ส่วนรวม การมีค่านิยมที่ถูกต้อง ส่วนลักษณะความเป็นพลเมืองดีในด้านอื่น ๆ ผู้บริหารและครูเห็นว่าจะเกิดในระดับน้อย

3.8 กิจกรรมทัศนศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า จะก่อให้เกิดความเป็นพลเมืองดีในระดับมากเพียง 7 ด้านเท่านั้น โดยเฉพาะด้านการมีสุขภาพจิตดี การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีความภูมิใจในความเป็นไทย การรู้จักใช้และรักษาสาธารณสมบัติและการไต่หาความรู้และความจริง ส่วนลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านอื่น ๆ ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า จะเกิดในระดับน้อย

เป็นที่น่าสังเกตว่ากิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมทัศนศึกษา ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า จะก่อให้เกิดความเป็นพลเมืองดีในระดับมากเป็นส่วนน้อย ซึ่งจากสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนในปีการศึกษา 2526 ก็ได้ชี้ชัดว่าเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดขึ้นเป็นจำนวนน้อยเช่นเดียวกัน

3.9 กิจกรรมนันทนาการ ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับมากเพียง 11 ด้าน โดยเฉพาะด้านการมีสุขภาพจิตดี การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความสามัคคี และการใช้เวลาว่างให้เป็น

ประโยชน์ ส่วนลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีอื่น ๆ ผู้บริหารและครุมีความเห็นว่าจะก่อให้เกิดในระดับน้อย

3.10 กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ผู้บริหารและครุมีความเห็นว่าจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในระดับมาก 17 ด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา ใฝ่หาความรู้และความจริง ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นอนาคต ความขยันหมั่นเพียร ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การวางแผนในการทำงาน และความมีเหตุผล ส่วนลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีอื่น ๆ ผู้บริหารและครุเห็นว่าจะก่อให้เกิดในระดับน้อย

โดยสรุปจะเห็นว่า กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ กิจกรรมการไร่ห้องสมุด และกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ผู้บริหารและครุมีความเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในหลาย ๆ ด้านในระดับมาก ส่วนกิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทย กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมทัศนศึกษา และกิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในด้านต่าง ๆ ในระดับน้อย

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารและครุ เป็นรายกิจกรรม ผลปรากฏดังต่อไปนี้ คือ

1. ในกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ผู้บริหารและครุมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การรักษาระเบียบวินัย ความกล้าหาญอดทน ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นอนาคต การใฝ่หาความรู้และความเป็นพลเมือง การมีสุขภาพจิตดี ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเสียสละและเห็นแก่ส่วนรวม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตา กรุณา ความเป็นสุภาพชน และความยุติธรรม ส่วนด้านอื่น ๆ ผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2. ในกิจกรรมศาสนา พบว่า ผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การรักษาระเบียบวินัย การมีสติสัมปชัญญะ การใฝ่หาความรู้และความจริง การตระหนักและสนใจทางการเมือง ความเมตตา กรุณา และความยุติธรรม ส่วนด้านอื่น ๆ ผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นไม่

แตกต่างกัน

3. ในกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับค่านิยมรักชอมและกาไรใช้เวลาว่างใต้เป็นประโยชน์ ส่วนค่านิยมอื่น ๆ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. ในกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับค่านิยมการรู้จักใช้และรักษาสาธารณสมบัติและค่านิยมการประหยัด ส่วนค่านิยมอื่น ๆ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5. กิจกรรมการใช้ห้องสมุด พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุก ๆ ค่านิยม

6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุก ๆ ค่านิยม

7. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับค่านิยมการวางแผนในการทำงานเพียงคนเดียว ส่วนค่านิยมอื่น ๆ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

8. กิจกรรมทัศนศึกษา พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับค่านิยมความเมตตากรุณา ความเป็นสุภาพชน และการต่อต้านและไม่ลองสิ่งเสพติด ส่วนค่านิยมอื่น ๆ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

9. กิจกรรมนันทนาการ พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุก ๆ ค่านิยม

10. กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับค่านิยมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพียงคนเดียว ส่วนค่านิยมอื่น ๆ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

โดยสรุปแล้วจะพบว่า เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจะเห็นว่า กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลักษณะความเป็นผลเมืองดีหลาย ๆ ค่านิยม ส่วนกิจกรรมการใช้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย และกิจกรรมนันทนาการนั้น ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูไม่มีความแตกต่างกันในทุก ๆ

ลักษณะของความ เป็นพล เมืองดี

อภิปรายผล

1. การวิจัยครั้งนี้พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสำรวจทั้งผู้บริหารและครูยังมีบางส่วนที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนซึ่งเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารและครูได้มีความรู้ความเข้าใจในภาระงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน โดยเฉพาะในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 ได้กำหนดหลักการจุดประสงค์และวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนไว้เพื่อให้โรงเรียนได้ถือปฏิบัติได้ถูกต้องและตอบสนองต่อหลักการและจุดประสงค์ที่วางไว้ด้วย ดังนั้นผู้บริหารและครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนเพื่อก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจก่อนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะจุดประสงค์ที่เน้นเกี่ยวกับด้านความเป็นพลเมืองดี ซึ่งมีไว้ในจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้น ผู้บริหารและครูจะต้องทราบอย่างแจ่มชัดจึงจะเป็นแนวทางที่จะชักนำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เกิดลักษณะดังกล่าวได้

เนื่องจากลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นประเด็นในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากผู้รู้ นักการศึกษา นักปรัชญา ในสาขาต่าง ๆ และจากผลงานวิจัยซึ่งมีทั้งหมด 36 ลักษณะ อาจไม่ปรากฏอยู่ในจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยตรงทั้งหมด แต่โดยส่วนรวมแล้วลักษณะความเป็นพลเมืองดีดังกล่าวอาจแฝงไว้ในจุดประสงค์สำหรับลักษณะความเป็นพลเมืองดีบางลักษณะ เช่น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับมากทุก ๆ ลักษณะ (ทั้ง 36 ลักษณะ) ที่ผู้วิจัยได้สอบถามในแบบสำรวจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และผู้บำเพ็ญประโยชน์นั้น ได้มีความสัมพันธ์ในอันที่จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีดังกล่าวไว้ในทุก ๆ ลักษณะนั่นเอง ดังนั้นถ้าผู้บริหารและครูซึ่งจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนได้มีความรู้ ความคิดในอันที่จะวิเคราะห์จุดประสงค์ต่าง ๆ ในแต่ละกิจกรรมก่อนแล้วนำมาเป็นแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน ก็จะสามารถสร้างเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดีในแต่ละลักษณะได้มากขึ้นอย่างไม่ต้องสงสัย

2. ในด้านสภาพของการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยทั่ว ๆ ไปจากประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ขอบเขตรวมนั้น จะเห็นว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้มีการแนะแนวเกี่ยวกับการเลือกเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการ และผู้บริหารและครูจะต้องรู้ว่ากิจกรรมใดบ้างที่ทำให้ นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเองชอบ กิจกรรมใดบ้างที่ช่วยส่งเสริมความเป็นผู้นำกิจกรรมใดช่วยส่งเสริมในด้านความสามัคคี กิจกรรมใดช่วยส่งเสริมค่านิยมสุภาพอนามัย กิจกรรมใดที่ช่วยส่งเสริมค่านิยมการรู้จักปกครองตนเองและกิจกรรมใดที่จะช่วยส่งเสริมค่านิยมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เหล่านี้เป็นต้น

3. ในด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผลเมืองดี จากการจัดกิจกรรมนักเรียนซึ่งพบว่า ในบางกิจกรรมผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน แต่บางกิจกรรมผู้บริหารและครูก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เช่นในกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ ในลักษณะความเป็นผลเมืองดีทั้งสิ้น 36 ลักษณะ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถึง 13 ลักษณะ ในกิจกรรมศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ถึง 8 ลักษณะ กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันเพียง 2 ลักษณะ กิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันเพียง 2 ลักษณะ กิจกรรมการให้ห้องสมุด กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย และกิจกรรมนันทนาการ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งหมด กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันเพียง 1 ลักษณะ กิจกรรมทัศนศึกษา ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเพียง 3 ลักษณะ และกิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันเพียง 1 ลักษณะ

สิ่งที่น่าสังเกตก็คือ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดมาก ๆ เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ และกิจกรรมศาสนา ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการก่อให้เกิดลักษณะความเป็นผลเมืองดีในด้านต่าง ๆ ก็ยังมีมาก ส่วนกิจกรรมใดที่โรงเรียนจัดน้อย เช่น กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการก่อให้เกิดลักษณะความเป็นผลเมืองดีจะไม่แตกต่างกันในทุก ๆ ลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า กิจกรรมใดที่โรงเรียนจัดมาก ๆ ก็แสดงว่า

โรงเรียนมีความสนใจในตัวกิจกรรมนั้น ๆ มาก ดังนั้นการมองผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากกิจกรรม ก็จะต้อง เพราะต้องการที่จะปรับปรุงในตัวกิจกรรมขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งโดยนัยนี้ก็จะทำให้ฝ่าย ที่เป็นผู้บริหารก็จะพยายามตั้งเกณฑ์ไว้ระดับหนึ่ง และครูผู้ปฏิบัติกิจกรรมก็จะมุ่งผลสัมฤทธิ์ ในกิจกรรมอีกระดับหนึ่ง ดังนั้นโอกาสที่จะทำให้อุณหภูมิบุคคลทั้งสองมีความคิดเห็นที่แตกต่าง กันก็ย่อมจะมีมากด้วย

หรืออีกในแง่หนึ่ง ถ้ามองโดยภาพรวมแล้วจะเห็นว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูจะมองว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็น ผลเมืองดีในค่านั้น ๆ อย่างเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมใน สถานศึกษาในข้อ 8. บ่งบอกว่า "ทุก ๆ กิจกรรม ครูอาจารย์ในโรงเรียนจะต้องเข้า ร่วมรับผิดชอบค่านี้งาน" และข้อ 3. ที่ว่า "ครูใหญ่มีอำนาจสิทธิ์ขาดที่จะอนุมัติหรือไม่ อนุมัติในการจัดกิจกรรมใด ๆ ในโรงเรียนได้" ซึ่งโดยนัยดังกล่าวทำให้ผู้บริหารและครู ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ความ คิดเห็นของบุคคลในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม เห็นสอดคล้องไปทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

เมื่อพิจารณาในแง่ของความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของผู้ บริหารและครู ก็พบว่า มีเพียงบางกิจกรรมและบางลักษณะของความเป็นผลเมืองดี เท่านั้น ตัวอย่างเช่น ในค่านี้อาจเห็นชอบ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงกิจกรรมเดียวเท่านั้น คือ ในกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้ว่าฯ ฟื้นฟูประโยชน์ ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าความ คิดเห็นที่แตกต่างกันนี้อาจเป็นไปได้ในแง่ของคนจัดกิจกรรมคือครู และในแง่ของการบริหาร คือตัวผู้บริหาร ซึ่งอาจมองผลสัมฤทธิ์แตกต่างกันในคนละแง่ กล่าวคือครูที่จัดกิจกรรมอาจ มองเห็นว่ากิจกรรมที่จัดก่อให้เกิดคุณลักษณะในข้อนี้มาก แต่ผู้บริหารอาจมองว่ายังเกิด ไม่มาก นั่นหมายถึงว่าเกณฑ์ในการตัดสินของผู้จัดกับผู้บริหารอาจแตกต่างกันได้ เป็นต้นว่า ผู้บริหารอาจตั้งเกณฑ์ไว้ว่านักเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบมากกว่านี้จึงจะพอใจ แต่ครู ผู้ปฏิบัติกิจกรรมอาจเห็นว่าในเกณฑ์นี้ก็มากอยู่แล้วอย่างนี้เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในแง่ของความคิดเห็นที่แตกต่างกันนี้ อาจตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ ในการที่จะศึกษาในขั้นต่อไปถึงกระบวนการจัดกิจกรรมในโรงเรียนซึ่งอาจเป็นผลให้ แตกต่างกันได้ หรือในแง่ของการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดจากการจัดกิจกรรมนั้น ๆ โดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยจะได้เสนอเป็นแนวคิดต่อไป

ในการที่จะสร้างลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในด้านของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อความเป็นพลเมืองดีที่จำเป็นจะต้องกระทำโดยรีบด่วนเพื่อแก้ไขสภาพปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบัน สิ่งหนึ่งที่น่าจะกระทำให้เป็นอย่างดีก็คือโดยการผ่านกระบวนการการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดนั้นจะเกิดที่ตัวผู้เรียนโดยตรง ดังที่ วาร์เรน เอช เฮลด์ (Warren H. Held, 1958) ได้กล่าวเสนอแนะไว้ว่า "วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นเห็นว่าจะมีความสำคัญและทางโรงเรียนมีบุคลากรที่พอจะมีความรู้ความเข้าใจที่จะดำเนินกิจกรรมไปได้" ซึ่งจะเห็นว่าในบางกิจกรรมเช่น กิจกรรมส่งเสริมสินค้าไทยเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนต่าง ๆ จัดน้อยที่สุด ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นเรื่องที่มีความสำคัญในอันที่จะปลูกฝังค่านิยมใหม่ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ และจากการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ในกิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทยนี้ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในด้านความภูมิใจในความเป็นไทยสูงที่สุด และด้านกรามีค่านิยมที่ถูกต้อง การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี การมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการประหยัด รongลงมาตามลำดับ ซึ่งตามนัยที่ว่านี้ถ้าโรงเรียนต่าง ๆ สามารถจัดกิจกรรมนี้ได้อย่างกว้างขวางและมากกว่านี้ก็จะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชาติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี และจะสามารถที่จะปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีได้อีกระดับหนึ่งด้วย

ในการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมโรงเรียนนั้น ผลที่ปรากฏก็คือกิจกรรมใดที่โรงเรียนจัดมากก็จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับมากในหลาย ๆ ด้าน กิจกรรมใดที่โรงเรียนจัดน้อย ก็จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีน้อยด้าน เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างจัดทุก ๆ โรงเรียน ก็จะพบว่าก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ประการที่หนึ่ง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดกันมาก ๆ นั้นทางโรงเรียนมีทักษะในการจัด มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัด จึงทำให้ผลการจัดนั้นตอบสนองจุดประสงค์ได้มาก

ประการที่สอง กิจกรรมดังกล่าวนั้นจัดกันต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนาน ต่อเนื่องกันมา ดังนั้นลักษณะความเป็นพลเมืองดีในค่านต่าง ๆ จึงปรากฏชัดเจนนมาก

ประการที่สาม เนื้อหา กระบวนการจัด และกิจกรรมต่าง ๆ ในตัวกิจกรรม นั้น ๆ เอื้ออำนวยที่จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีค่านต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นอย่างดี ผลจึงปรากฏออกมาชัดเจน

ดังนั้นผลที่ปรากฏออกมาไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมศาสนา กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย และกิจกรรมส่งเสริม การเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างจัดมากตามลำดับนั้น ผลจึงปรากฏออก มาว่าก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในหลาย ๆ ค่านดังที่ทราบ ซึ่งสอดคล้องกับแนว ความคิดของ อนันต์ รอดแจ่ม (2512 : 22-23) ที่ว่าการจัดกิจกรรมในโรงเรียนนั้น ควรพิจารณาในแง่ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนหลาย ๆ ค่านไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้เพราะการให้ การเรียนแก่เด็ก เพื่อให้พัฒนาในทุก ๆ ค่าน ทางโรงเรียนควรคำนึงถึงกิจกรรมที่จัดขึ้น ในโรงเรียนด้วย เพราะเนื้อหาวิชาทุกแขนงต่างก็มีความสำคัญยิ่ง เพราะทำให้เกิดผล สมเจตนารมณ์และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าในการจัดกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่ทางโรงเรียนจะจัดให้แก่ผู้เรียนได้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในค่านใดค่านหนึ่ง หรือหลาย ๆ ค่านนั้น ย่อมจะมีส่วนประกอบที่สำคัญนอกเหนือไปจากวัตถุประสงค์ของแต่ละ กิจกรรมที่วางไว้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงตัวบุคคลที่จะจัด วิธีการจัด และระยะเวลาที่จัดทั้ง สามประเด็นด้วย ทั้งนี้เพราะที่ปลูกฝังคุณธรรมใด ๆ ให้แก่ผู้เรียนนั้นจะต้องอาศัยปัจจัย เหล่านี้เป็นประการสำคัญ

อย่างไรก็ตาม ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถาน ศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520 (2524 : 3) ได้กล่าวถึงหลักในการจัด กิจกรรมแก่ผู้เรียนในข้อที่ 2 ว่า กิจกรรมทุกอย่างที่จัดขึ้นต้องมีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริม ความเจริญในแง่ต่าง ๆ แก่ผู้เรียน เช่น การสังคม จรรยา มารยาท ตลอดจนการสร้างความรู้สึกในคุณธรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ซึ่งจาก หลักการดังกล่าวนี้โรงเรียนก็สามารถที่จะสอดแทรกคุณธรรมและลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในลักษณะต่าง ๆ ทั้ง 36 ลักษณะ ไปได้ในทุก ๆ กิจกรรม

ในแง่ของความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นพลเมืองที่ต่าง ๆ อันเกิดจากการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นเป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในแต่ละกิจกรรมที่จัดจะพบว่า กิจกรรมบางกิจกรรมก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ต่าง ๆ ใต้น้อย เช่น กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม พบว่า มีลักษณะความเป็นพลเมืองที่เพียง 6 ลักษณะ เท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับน้อย หรือกิจกรรมทัศนศึกษามีเพียงลักษณะความเป็นพลเมืองที่ 7 ลักษณะเท่านั้นที่อยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับน้อย จากประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวอาจมีลักษณะพิเศษในแง่ของจุดหมาย กระบวนการจัดของแต่ละกิจกรรมที่จำกัดอยู่ในวงแคบ จึงไม่สามารถจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ในท่านอื่นได้ เช่น ในกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารและครูเห็นว่าก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ด้านความกล้าหาญอดทน และด้านความมีน้ำใจเป็นนักกีฬาที่น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 2.08) หรือในกิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย ก็พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเห็นว่าก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ในด้านความกล้าหาญอดทนและด้านความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการประพฤติน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยเพียง 1.97 และ 1.95 ตามลำดับ) อย่างนี้เป็นต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในลักษณะของเนื้อหา จุดประสงค์ และกระบวนการในการจัดกิจกรรมบางกิจกรรมนั้นไม่เอื้ออำนวยต่อการที่จะปลูกฝังลักษณะความเป็นพลเมืองที่ในบางลักษณะได้มากนักแต่อย่างไรก็ตามอาจสามารถก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองที่ในบางลักษณะได้เป็นอย่างดีซึ่งทั้งนี้ก็แล้วแต่ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นสำคัญ โดยนัยนี้การที่จะปลูกฝังลักษณะความเป็นพลเมืองที่ในตัวผู้เรียนในหลาย ๆ ด้านย่อมมีความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องจัดในหลาย ๆ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและของผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย จึงจะสอดคล้องกับหลักในการจัดกิจกรรมตามหลักของการจัดกิจกรรมในโรงเรียนที่ว่า "ต้องเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียนว่าจะก่อให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านใด" และโรงเรียนจะต้องมุ่งที่จะกระทำในสิ่ง 3 ประการ คือ เพื่อตัวนักเรียนเอง เพื่อสถาบันการศึกษา และเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดแก่สังคม" และแฟรงค์ลิน เอ มิลเลอร์ และคณะ (1956 : 13-20) ก็ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนไว้ 4 ประเด็น คือ

1. ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวนิสิตเอง
2. ประโยชน์ที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนและหลักสูตร

3. ประโยชน์ที่จะทำให้เกิดการบริหารงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ประโยชน์ที่เกิดต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเพื่อที่จะเป็นแนวทางในการจัดดำเนินการ นักเรียนในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องและก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีดังต่อไปนี้คือ

1. ในด้านของบุคลากรที่จะจัดดำเนินการจัดกิจกรรมในโรงเรียนทางโรงเรียน ควรจะได้มีการประชุมสัมมนาเพื่อกำหนดจุดหมาย หลักการ กระบวนการวิธีการจัดดำเนินการให้แจ่มชัด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมนักเรียนในอันที่จะก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ต้องการของโรงเรียนและสังคม รวมทั้งให้มีการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนอยู่ตลอดเวลาควย ซึ่งอาจเป็นการส่งบุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้ หรือการไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ได้ผลก็ได้

2. ในด้านวิธีการจัด โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจได้แก่หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตควรที่จะได้จัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับด้านความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน ด้านการจัดทำหลักสูตร คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน และการพัฒนาหลักสูตรเพื่อไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะความเป็นพลเมืองดีในด้านต่าง ๆ

3. ในด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนควรที่จะได้สนับสนุนในด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่จะช่วยในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้บรรลุผลสัมฤทธิ์เป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งการจัดหาสื่อที่จำเป็นให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน เช่น หนังสือ คู่มือครู เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม

4. ในด้านการประเมินผลและติดตามผล ควรที่จะได้มีการประเมินและติดตามผลใน 2 ระดับ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน คือ ในระดับโรงเรียนควรมีการติดตามผลเพื่อประเมินผลผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ในระดับเขตการศึกษา ควรที่จะให้มีการติดตามและประเมินผลเพื่อที่จะหาทางช่วยเหลือ แก้ไขปรับปรุงเพื่อให้กิจกรรมนักเรียนได้ตอบสนองสังคมและประเทศชาติอย่างจริงจัง รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานที่ดีเด่นในการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่โรงเรียนอื่นและบุคคลที่เกี่ยวข้องทั่วไปด้วย

5. ควรที่จะให้กรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ มหาวิทยาลัยที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา ได้ร่วมมือกันในด้านที่จะพัฒนาหลักสูตร เพื่อตอบสนองแก้ไขปัญหาของสังคม โดยเฉพาะในการสร้างเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองได้อย่างจริงจัง ในระดับเขตการศึกษาควรที่จะมีการประชุมสัมมนาเพื่อจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมนักเรียน คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อใช้ภายในเขตการศึกษาต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาลักษณะความเป็นพลเมืองของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนควรที่จะได้มีการส่งเสริมหรือร่วมกันจัดกิจกรรมที่จะเป็นการส่งเสริมแนวการจัดกิจกรรมนักเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนในโอกาสอันควร เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดง การประกวด หรือกิจกรรมอื่นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

1. ควรได้มีการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะชี้บ่งลักษณะความเป็นพลเมืองดีในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาเยาวชนของชาติต่อไปในอนาคต
2. ควรจะได้มีการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนในรูปของการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อหารูปแบบการจัดกิจกรรมที่ดีในอนาคต
3. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) ในโอกาสต่อไปควรที่จะได้มีการวิจัยแบบอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกันนี้ ซึ่งอาจเปลี่ยนประชากรจากผู้บริหาร และครู เป็นตัวนักเรียนหรือผู้ปกครอง
4. ควรมีการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่นที่จะส่งผลต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ในการจัดกิจกรรมนักเรียนด้านใดที่จะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านความรับผิดชอบสูงสุดโดยมีปัจจัยด้านใดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ นี่เป็นต้น